

NIVEL

KWALITEIT IN HET JAAR 2000

DE STAND VAN ZAKEN IN HET BKPZ-PROGRAMMA

Dr. ir. H. Hofhuis, onderzoeker
Dr. E. van den Ende, programmaleider paramedische zorg

Het programma Bevordering Kwaliteitsontwikkeling Paramedische Zorg (BKPZ) is bijna ten einde, een nieuw kwaliteitsprogramma, het programma Implementatie Kwaliteitsbeleid Paramedische Zorg (IKPZ) staat voor de deur. Een mooi moment om een overzicht te geven van wat door de Nederlandse Vereniging van Orthoptisten de afgelopen drie jaren binnen dit programma is gedaan.

In het BKPZ-programma werken de tien paramedische beroepsverenigingen gezamenlijk aan de ontwikkeling van kwaliteitsinstrumenten. Deze activiteiten passen binnen de ontwikkelingen die in 1990 in gang zijn gezet door de Leidschendamafspraken. Toen is afgesproken dat gezondheidszorgaanbieders kwaliteitssystemen zouden gaan opzetten en implementeren. Om de kwaliteitsontwikkeling in de paramedische zorg te bevorderen, heeft het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, ruim 10 miljoen gulden beschikbaar gesteld.

Het totale BKPZ-programma bestaat uit meer dan 60 projecten. De NVvO voert vijf projecten uit (zie kader). Daarbij worden zij ondersteund door het Nederlands Paramedisch instituut (NPI) en het Kwaliteitsinstituut voor de Gezondheidszorg CBO. De gezamenlijke aanpak binnen het programma maakt het mogelijk van ervaringen van andere beroepsgroepen te leren en daarvan gebruik te maken. Wel worden de kwaliteitsinstrumenten zodanig ontwikkeld dat de eigenheid van de beroepsgroep behouden blijft.

Door de orthoptisten is onder andere het beroepsprofiel geactualiseerd. Bovendien is er een systeem voor de accreditatie van bij- en nascholing ontwikkeld en is een registratieformulier voor verslaglegging van de patiëntenzorg gemaakt. Voor alle kwaliteitsinstrumenten, die worden ontwikkeld, zijn duidelijke streefdoelen gesteld door de beroepsvereniging welke aan het einde van het programma bereikt moeten zijn. In dit artikel worden de verschillende kwaliteitsinstrumenten kort besproken.

Deze instrumenten zijn door orthoptisten in het BKPZ-programma ontwikkeld:

- systeem voor accreditatie van bij- en nascholing
- geactualiseerd beroepsprofiel
- registratieformulier voor de verslaglegging
- standaard zorgplan amblyopiebehandeling, protocol preoperatief onderzoek strabismuschirurgie
- kwaliteitsregister en criteria voor registratie en herregistratie.

Tijdschrift voor Orthoptie, 2000, Vol. 25, Nr. 3

ACCREDITATIE VAN BIJ- EN NASCHOLING

Medio 1999 heeft het NPi een project afgerond waarin criteria zijn ontwikkeld om de kwaliteit van bij- en nascholing te beoordelen. Ook is er een systeem ontworpen om de accreditatie van cursussen goed te laten functioneren. Goedgekeurde scholing zal worden geaccrediteerd door de beroepsvereniging. Op dit moment wordt onderzocht wie de accreditatie uit zal gaan voeren.

GEACTUALISEERD BEROEPSPROFIEL

Een beroepsprofiel dient als uitgangspunt voor het formuleren van de eindtermen voor de opleiding. Patiënten verwachten een beroepsbeoefenaar die deskundig is en professioneel werkt. In het beroepsprofiel staan hiervoor de normen waaraan moet worden voldaan. Voor orthoptisten vormt het beroepsprofiel daarom het kader waaraan het eigen handelen kan worden getoetst. Door nieuwe inzichten en ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van wetgeving, verandert de inhoud van het vak voortdurend. Daarom is een regelmatige evaluatie en actualisering van het beroepsprofiel een belangrijke activiteit in het kader van kwaliteitsverbetering. Begeleid door het NPi is daarom het beroepsprofiel van de orthoptisten in het BKPZ-programma geactualiseerd. In de loop van 2000 zal het voor de leden van de beroepsgroep beschikbaar komen.

VERSLAGLEGGING PATIËNTENZORG

Uniforme verslaglegging van gegevens over patiëntenzorg is belangrijk bij de communicatie en samenwerking tussen zorgverleners en verwijzers. Ook voor bijvoorbeeld de communicatie met derden, zoals zorgverzekeraars, en voor het onderbouwen van beleid en onderzoek zijn uniforme gegevens van belang.

Door de werkgroep 'Kwaliteit' van de NVvO wordt al enkele jaren gewerkt aan richtlijnen met betrekking tot verslaglegging. Begeleid door het NPi is er in het BKPZ-programma eerst een Programma van Eisen opgesteld waaraan een registratiesysteem moet voldoen. Deze eisen zijn afgeleid van de doelen en functies van het registratiesysteem, wettelijke en beroepsspecifieke eisen, methodisch handelen en classificaties en coderingen. Vervolgens is er een registratieformulier ontwikkeld dat de stappen van het methodisch handelen volgt. Twee versies van dit formulier, een uitgebreide versie en een beknopte versie, zijn getest in 20 praktijken.

STANDAARDEN EN PROTOCOLLEN

Een standaard of protocol is een specificatie van een product van een beroepsgroep. Een standaard geeft weer op welke wijze een bepaald gezondheidsprobleem behandeld kan worden. Door het invoeren van standaarden wordt enerzijds de geleverde zorg inzichtelijk gemaakt en anderzijds de kwaliteit van het product, de geleverde zorg, gewaarborgd. Binnen het BKPZ-programma werken de orthoptisten in samenwerking met het CBO aan de ontwikkeling van de 'Standaard zorgplan amblyopiebehandeling' en een 'Protocol preoperatief onderzoek strabismuschirurgie'.

KWALITEITSREGISTER VOOR PARAMEDICI EN CRITERIA VOOR REGISTRATIE EN HERREGISTRATIE

Negen paramedische beroepsgroepen, waaronder de orthoptisten, hebben in 1997 de Stichting Kwaliteitsregister Paramedici opgericht. In samenwerking met het NPi zijn criteria ontwikkeld waar orthoptisten aan moeten voldoen om voor registratie in dit kwaliteitsregister in aanmerking te komen.

SAMENVATTING

Sinds 1993 hebben zorgaanbieders, en dus ook orthoptisten, de verantwoordelijkheid om de zorg die zij leveren inzichtelijk te maken. Bovendien moeten zij kunnen aantonen dat zij de kwaliteit van de geleverde zorg kunnen waarborgen. Deze verantwoordelijkheden zijn wettelijk vastgelegd in de 'Kwaliteitswet Zorginstellingen' en in de wet BIG. De NVvO heeft sindsdien hard gewerkt aan de ontwikkeling van een kwaliteitsbeleid. De overheid heeft dit mogelijk gemaakt door middelen ter beschikking te stellen aan de tien paramedische beroepsgroepen voor een tweetal kwaliteitsprogramma's, namelijk achtereenvolgens het OKPZ-programma (Ontwikkeling Kwaliteitsbeleid Paramedische Zorg) en BKPZ-programma (Bevordering Kwaliteitsontwikkeling Paramedische Zorg). Inmiddels is er een derde kwaliteitsprogramma gestart: het IKPZ-programma (Implementatie Kwaliteitsbeleid Paramedische Zorg).

Het BKPZ-programma is in 1997 van start gegaan en zal eind 2000 aflopen. Het NIVEL evalueert de voortgang en de resultaten van dit programma.

VOORTGANG EN RESULTATEN VAN HET BKPZ-PROGRAMMA

Het NIVEL evalueert de voortgang en de resultaten van het BKPZ-programma. Het totale programma bestaat uit meer dan 60 projecten, verdeeld over de tien paramedische beroepsgroepen. De beroepsvereniging van orthoptisten voert vijf projecten uit. Projectleiders van de begeleidende instellingen voeren de projecten uit samen met werkgroepen van orthoptisten. Om de voortgang van een groot aantal projecten na te gaan zijn in het voorjaar van 1999 interviews gehouden met werkgroepleden en met projectleiders. Hierover is een rapport geschreven getiteld 'Voortgangsrapportage van het programma Kwaliteitsbevordering Paramedische Zorg'. De belangrijkste algemene conclusie van dat rapport was dat de projecten volgens plan worden uitgevoerd, en dat de doelen, die aan het begin van het programma zijn gesteld, gehaald zullen worden.

Bij de afronding van een project gaat het NIVEL na wat de resultaten zijn en of het project is afgelopen zoals was gepland. Het project waarin het beroepsprofiel is geactualiseerd is inmiddels geëvalueerd. De conclusie is dat het streefdoel is gehaald. Het project waarin een accreditatiesysteem is ontwikkeld is eveneens geëvalueerd. Het project is volgens plan verlopen en de streefdoelen zijn behaald. In de evaluatie van het accreditatieproject wordt ten aanzien van de implementatie de suggestie gedaan om een gezamenlijke accreditatiecommissie in te stellen. De werkzaamheden van aanbieders van bij- en nascholing die voor meerdere paramedische beroepsgroepen scholing verzorgen zouden hierdoor vergemakkelijkt worden.

Aan de evaluaties van de projecten met betrekking tot verslaglegging en de ontwikkeling van standaarden en protocollen wordt inmiddels gewerkt. Deze evaluaties zullen in de loop van dit jaar verschijnen.

Inmiddels is het programma Implementatie Kwaliteitsbeleid Paramedische Zorg (IKPZ) van start gegaan, het derde kwaliteitsprogramma voor de paramedische beroepsgroepen. De nadruk in dat programma zal liggen op de invoering van de instrumenten die in het BKPZ-programma zijn ontwikkeld. Hiermee kan de aandacht verschuiven naar het oorspronkelijke doel van de kwaliteitsactiviteiten, namelijk betere zorg voor de patiënt. Verbeteringen zichtbaar en aantoonbaar maken, is een van de uitdagingen voor de komende jaren.

LITERATUUR

- FRISSEN, M. -Afspraken over kwaliteitsbeleid. Medisch Contact 1990; 45: 871-875
- TIMMERMANS, J.E. et al. -Kwaliteitsbeleid Paramedische beroepen. Utrecht: NIVEL/CBO, 1994.
- SLUIJS, E.M. et al. -Kwaliteitsbevordering Paramedische Zorg. Opzet van de programma-evaluatie en resultaten van de voormeting. Utrecht: NIVEL, 1998
- SCHOLTEN, A.J., BAUMGARTEN, K.E.E., ASKES, H.E. -Kwaliteitscriteria voor scholing. Amersfoort: Nederlands Paramedisch Instituut, 1999
- HOFHUIS, H. et al. -Voortgangsrapportage van het programma Kwaliteitsbevordering Paramedische Zorg. Een tussentijdse evaluatie van het verloop van BKPZ-projecten. Utrecht: NIVEL, 1999
- HOFHUIS, H. et al. -Kwaliteitsbevordering paramedische zorg: evaluatie classificatie- en coderingsprojecten. Utrecht, NIVEL, 2000
- PLAS, M. et al. -Kwaliteitsbevordering paramedische zorg: evaluatie accreditatie van bij- en nascholing. Utrecht, NIVEL, 2000.

